

ИНИЦИАТИВА
ПРАВОСЪДИЕ
ЗА ВСЕКИ

ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА СЪДЕБНА РЕФОРМА
на
Гражданска Инициатива „Правосъдие за Всеки“

Инициатива „ПРАВОСЪДИЕ ЗА ВСЕКИ“ е независима гражданска общност, която цели да оказва обществени подкрепа и натиск за провеждане на съществена реформа в съдебната система. Независимо от колебливите политически намерения относно реформата, ние твърдо стоим зад **пет основни принципа**, без които за нас същата би била немислима:

I. ПЕТ ОСНОВНИ ПРИНЦИПА НА РЕФОРМАТА:

1. Право на справедлив съдебен процес;
2. Прозрачност при образуването и движението на преписките и делата;
3. Независимост на магистратите от външни и вътрешни влияния;
4. Бързина и ефективност на съдебния процес;
5. Почтеност и професионализъм на магистратите.

II. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ:

Същността на принципите, които отстояваме, е обусловена от основни проблеми на съдебната система:

1. Неслучайното разпределение на преписките и делата;
2. Зависимостите от преките административни ръководители при работата по конкретни преписки, досъдебни производства и дела;
3. Практиките по субективното командироване и поставянето в почти феодални зависимости на магистрати от по-малките в по-големите окръжни и дори върховни съдилища и прокуратури;
4. Неравномерната натовареност на прокурори и съдии (ясно изразена в най-големите окръжни и районни съдилища);

5. Неспазването на процесуалните срокове за движение на досъдебните производства и делата, както и за постановяването на съдебните и прокурорските актове;
6. Безотчетност, немотивираност на решенията и гласуванията, както и липсата на ясни критерии в работата на Висшия съдебен съвет
7. Изолирано и без реални правомощия Следствие;
8. Неэффективна, бавна и често непрозрачна работа на съдебния Инспекторат към Висшия съдебен съвет;
9. Корупцията и търговията с влияние, които са оплели в мрежи на зависимости цели структури на съдебната система и задушават всеки значим опит за налагане върховенството на Закона и стремеж на магистратите към прозрачно и почтено правосъдие.

III. ИДЕИ ЗА РЕШАВАНЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ В СИСТЕМАТА

Ние категорично не искаме това да продължава и като свободни и отговорни граждани изискваме от собствената си държава да ни гарантира бърз, ефективен, прозрачен и справедлив процес. Ето защо се обединяваме около следните принципни положения идеи за решаване на проблемите в системата:

1. Гарантиране независимостта на Съда от всякакви политически, икономически, олигархични и мафиотски влияния;
2. Ефективна, отчетна и отговорна Прокуратура, в която всеки прокурор разполага със своята оперативна самостоятелност и вътрешно убеждение и решава според тях, а не според задължителните инструкции и господарски похвати на преките си началници.
3. Навременна превенция на корупцията, непотизма и всички форми на нерегламентирано влияние върху работата на магистратите.
4. Административно и организационно управление на съдебната система, основано на знанието, прозрачността, ясните критерии за кариерно израстване и избор на административни ръководители.
5. Отчетност и търсене на реална дисциплинарна отговорност от провинилите се магистрати, които уронват престижа на съдебната власт;
6. Осигуряване на обективен, прозрачен и качествен съдебен процес, при гарантиране на равните права на страните, състезателност, срочност в произнасянето и мотивираност на съдебните актове.
7. Въвеждане във възможно най-бързи срокове на електронно правосъдие, с дистанционен достъп до всички документи по делата и възможности за електронно подаване на искове и документи.
8. Ясни критерии за повишаване, преместване, атестиране и кариерно израстване на магистратите.

IV. КОНКРЕТНИ ПРЕЛОЖЕНИЯ ЗА РЕФОРМИ В ОТДЕЛНИТЕ ЗВЕНА НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ, ИЗИСКВАЩИ ПРОМЯНА В КРЪ

Твърдим, че за постигане на горепосочените цели, следва да се осигури изпълнението на Актуализираната стратегия за съдебна реформа, приета от Народното събрание на 21.01.2015г., чрез бързо приемане на необходимите за това изменения в Закона за съдебната власт и процесуалните закони, включително и необходимите промени в Конституцията в главата за Съдебната власт.

Предлагаме за обсъждане:

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

Реформа в структурата, начина на избор и дейността на Висшия Съдебен съвет /ВСС/. Той следва да стане истински професионален и почтен орган за управление на Съдебната система и като такъв е нужно да се освободи от политически и задкулисни влияния напълно. В този смисъл, подкрепяйки разделянето на оперативната дейност на Съвета в две колегии – съдийска и прокурорска, предлагаме:

1. Намаляване на числеността на парламентарната квота в него от сегашните 11 членове на 7 членове. Представителите от тази квота да бъдат достойни и доказали се магистрати, подкрепени от професионалната си гилдия или доказали се в правната наука личности. Четирима от тези избираеми членове да заседават в прокурорската и трима в съдийската квота.
2. Пряк избор на всички членове на ВСС от общите събрания на всички съдии, прокурори и следователи на принципа един магистрат – един глас.
3. Явно гласуване по всички въпроси в Съвета и в неговите две камари – всеки негов член да носи морална отговорност за предложенията и гласуванията си по кадровите и дисциплинарни въпроси;
4. Детайлно прецизиране на процедурата по образуване и водене на дисциплинарните производства пред ВСС. Осигуряване на обективност, публичност на процедурите и мотивираност на актовете;
5. Намаляване на мандата на ВСС на тригодишен, без право на втори последователен мандат, с цел по-бърза ротация на членовете и избягване опасността от загуба на квалификация на магистратите в него поради откъсването им от професията, с оглед статута му на постоянно действащ орган. Като алтернатива, предлагаме ВСС да няма статут на постоянно действащ орган и магистратите в него да не се откъсват от изпълнението на основните си задължения като такива.

6. Засилени правомощия и по-ефективен контрол на Инспектората към ВСС по движението на преписките и делата. Парламентарен контрол върху дейността на този орган.

НЕЗАВИСИМ, КОМПЕТЕНТЕН И АВТОРИТЕТЕН СЪД

1. Въвеждане индивидуални планове за кариерното развитие на съдиите, със строго определени критерии и при обективна оценка на нравствените и професионалните им качества.
2. Ясни и единни критерии за командироването на съдии и прокурори, като всеки такъв акт да е обвързан от съответния административен ръководител с конкретна мотивирана необходимост и точни срокове.
3. Обективни, предвидими и прозрачни процедури за избор на административни ръководители, в които решително да се разширят правомощията на общите събрания по номиниране и избор на техните ръководители.
4. Подкрепяме идеята за предложеното в АССР изграждане на помощно звено „Интегритет“ към ВСС за периодични проверки на магистратите и съдебната администрация за конфликт на интереси, наличие на корупционни фактори или предпоставки за корупционни практики;
5. Решително и бързо въвеждане на модела на „електронно правосъдие“, осигуряване на бърз и надежден достъп до делата и възможност за електронно подаване на документи във всички съдилища и по всички видове дела.

ЕФЕКТИВНА, ПРОЗРАЧНА И БЕЗПРИСТРАСТНА ПРОКУРАТУРА

Необходима е реформа в цялостната структура и начин на работа в Прокуратурата. По-конкретно предлагаме за обсъждане следните приложения:

1. Кадровото израстване и оценка на дейността на прокурорите и органите по разследване следва да са обвързани с оценката на резултатите от тяхната дейност в процеса;
2. Публична отчетност и прозрачност в дейността на прокурорите;
3. Въвеждане на реална отчетност на Главния прокурор за дейността на Прокуратурата и по-конкретно за образуваните, прекратени и погасени по давност наказателни производства, за успеваемостта на обвинението в съдебната фаза и броя осъдени лица спрямо разкритите престъпления. Обсъждане на този отчет във ВСС и внасянето му в НС с конкретни предложения за приложението на Закона.

4. Намаляване на мандата на Главния прокурор от седем на пет години, с цел по-бърза оценка на резултатите от дейността му.
5. Отпадането на функцията на Главния прокурор за „методическо ръководство на дейността на всички прокурори“, уредена в чл.126 КРБ, и на крайно засилените му, дори извън конституционната уредба, негови функции в Закона за съдебната власт /ЗСВ?/.
6. Обсъждане на възможности на конституционно ниво за ангажиране на дисциплинарна и дори наказателна отговорност на Главния прокурор и заместниците му. Дали това ще става чрез специална дисциплинарна юрисдикция във ВСС; чрез въвеждане на фигурата на „независим прокурор“, който ще има право да обвинява и поддържа обвинението в Съда срещу Главния прокурор и заместниците му при наличие на данни за извършени от тях престъпления; чрез специален парламентарен орган; чрез Конституционния съд или по друг начин е въпрос на дискусия, но тази дискусия задължително трябва да се проведе заедно с дебата за промените в конституционната уредба на Съдебната власт.
7. Важно е още да се обсъди и идеята за промяна в начина на номиниране и избор на Главния прокурор, поради досегашната практика при избора му винаги да се стига до политически договорки на най-високо ниво за конкретната личност и без никога да става ясно по какви точно критерии се правят тези номинации и този избор, а това е недопустимо в правова и демократична държава!
8. Реална и ефективна децентрализация в системата на Прокуратурата и осигуряване на истинска независимост и самостоятелност, но и ефективна отговорност на редовите прокурори, които са призвани да водят битката с престъпността;
9. Детайлно изясняване функциите на Следствието, съгласно конституционната му уредба и постигане на ефективно съдържание на следователските функции.

4 юни 2015 г.